

PROGRAMSKI IZVJEŠTAJ O RADU I OSTVARENJIMA HPS-a U 2024. GODINI

Organizirano djelovanje Hrvatskoga planinarskog saveza (HPS), planinarskih udruga i planinara u protekloj je godini bilo izrazito uspješno. Osim brojnih ostvarenih izleta, tura, pohoda, ekspedicija, logora, tečajeva, ispita i drugih aktivnosti, ostvarena su vrijedna postignuća u svim djelatnostima kojima se HPS bavi, a osobito zapažene bile su aktivnosti obilježavanja 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj.

Članstvo HPS-a. Po broju udruga članica i pojedinačnih članova protekla je godina bila rekordna. U HPS su na kraju godine udružene ukupno 342 udruge, od toga 294 planinarska društva i kluba, 10 županijskih i gradskih saveza, 12 stanica planinarskih vodiča, HGSS i 25 stanica HGSS-a. U 2024. godini u osnovnim planinarskim udrugama bilo je 42.562 članova, od toga 26.686 seniora, 7684 mladih i 8192 umirovljenika. Ovi podaci upućuju na zaključak da se broj članova i dalje povećava (povećanje 4,3 % u odnosu na prethodnu 2023. godinu). Po brojnosti članstva, koja statistički premašuje 1 % stanovništva Hrvatske, HPS je jedan od najvećih nacionalnih sportskih saveza u Hrvatskoj.

Tijela i dužnosnici HPS-a uspješno su izvršavali svoje redovne zadaće u skladu sa Statutom i pravilnicima HPS-a. Redovna, 36. sjednica Skupštine HPS-a održana je u lipnju 2024. u Sheraton Zagreb Hotelu u Zagrebu. Na njoj su uz izvješća, planove i druge odluke detaljnije predstavljeni izazovi i postignuća na uređenju planinarske infrastrukture. a dio programa bio je posvećen 150. obljetnici. Izvršni je odbor na svojim pet sjednica raspravljao i odlučivao o ukupno 71 točki dnevnog reda. Nadzorni odbor redovito je pratio rad Izvršnog odbora, komisija, dužnosnika i zaposlenika HPS-a. Organizacijski odbor za obilježavanje 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj održao je četiri sastanka i operativno pripremao prigodne akcije. Nažalost, početkom godine preminuo je doajen hrvatskog planinarstva i počasni član HPS-a prof. dr. Željko Poljak, a u suradnji s Hrvatskim liječničkim zborom i Hrvatskom liječničkom komorom organizirana je komemoracija te je zajednički predloženo da se jedna ulica u Zagrebu nazove njegovim imenom.

Financijsko poslovanje HPS-a ostvaruje se prema Godišnjem financijskom planu, s iznosima koji je iz godine u godinu sve veći. Stabilno poslovanje omogućava redovitu provedbu svih aktivnosti, neovisno o neujednačenoj dinamici priljeva prihoda od članskih markica tijekom godine. Na povećanje prihoda u 2024. utjecao je porast broja članova, veća potražnja za planinarskom literaturom te doznačena sredstva iz projekta s Ministarstvom turizma i sporta za obnovu, uređenje i izgradnju planinarske infrastrukture. Projekt »Sigurna i održiva planinarska infrastruktura« izveden je s visokih 96,5 % realizacije predviđenih sredstava, uz ostvarenje svih projektnih zadaća. U 2024. i dalje su se primjenjivale snižene cijene članskih markica i pretplate na Hrvatski planinar. Nezavisnim revizijskim uvidom utvrđeno je da financijski izvještaji pružaju objektivnu i realnu sliku financijskog položaja i poslovanja, u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.

150. obljetnica planinarstva u Hrvatskoj obilježavala se brojnim akcijama tijekom cijele godine. Početkom godine sedmeročlana je hrvatska alpinistička ekspedicija u Patagoniji, unatoč vrlo

nepovoljnim vremenskim uvjetima, ostvarila nekoliko zahtjevnih uspona. Dana 13. travnja održan je uspon na Klek kod Ogulina u spomen na susret koji se dogodio prije 150 godina kada je na tom mjestu inicirano osnivanje HPD-a. U usponu je sudjelovalo 2000 planinara, a izvedena je i atraktivna helikopterska pokazna vježba HGSS-a. Sredinom svibnja HPS je u Nacionalnom parku Paklenica na Velebitu, kao domaćin glavne skupštine Europske unije planinarskih saveza (EUMA), ugostio nacionalne planinarske saveze iz svih europskih zemalja. EUMA-in povod da organizaciju toga središnjega godišnjega planinarskog događaja u Europi povjeri HPS-u bila je upravo 150. obljetnica planinarstva u Hrvatskoj i činjenica da je djelovanje našeg Saveza cijenjeno u toj asocijaciji čiji smo bili i osnivači. Uoči skupštine EUMA-e izdana je reprezentativna dvojezična monografija »Planine/Mountains«, u kojoj su predstavljene naše planine, razvoj organiziranog planinarstva u Hrvatskoj te postignuća u planinarskim djelatnostima organiziranima u HPS-u. U rujnu je svečano otvorena planinarska obilaznica na našoj najvišoj planini Dinari, a na dan osnivanja HPD-a, 15. listopada, u Zagrebu je održana svečana akademija, uz sudjelovanje brojnih planinara i visokih državnih i javnih dužnosnika. Uz navedene akcije, organizirane su brojne izložbe o 150. obljetnici hrvatskog planinarstva u Rijeci, Zagrebu, Samoboru, Slavonskom Brodu, Hvaru, Ogulinu, Kninu i drugim mjestima. Planinarske udruge uključile su se u obilježavanje obljetnice sudjelovanjem u središnjim akcijama HPS-a te organiziranjem ciklusa »150 izleta za 150 godina organiziranog planinarstva u Hrvatskoj«, a Hrvatska pošta izdala je prigodnu poštansku marku »150 godina organiziranog planinarstva u Hrvatskoj« s motivom Kleka. Komisije HPS-a također su svoje aktivnosti provodile ističući 150-godišnju tradiciju hrvatskog planinarstva. Velikoj obljetnici posvećeni su likovno-literarni natječaj za djecu i mlade, brojne ekološke akcije, Zbor vodiča te druge aktivnosti komisija i planinarskih udruga. Za potrebe obljetnice snimljeno je i predstavljeno osam videopriča o hrvatskom planinarstvu, djelatnostima HPS-a i samoj obljetnici. Pokrovitelj 150. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj, Predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović, sudjelovao je osobno u usponu na Klek, a u uredu na Pantovčaku četvero istaknutih članova HPS-a primilo državna odlikovanja za svoje zasluge u razvoju planinarstva. Krovna međunarodna asocijacija UIAA na svojoj glavnoj skupštini na Malti dodijelila je HPS-u Trofej UIAA-e u povodu 150. obljetnice. HPS je primio i brojne čestitke i pohvale u povodu 150. obljetnice, a posebno za vrlo uspješno domaćinstvo glavne skupštine EUMA-e.

Suradnja s državnim i javnim tijelima te drugim institucijama. HPS na pitanjima vezanima uz njegovu djelatnost aktivno surađuje s ministarstvima, županijskim, gradskim i općinskim upravama, javnim ustanovama za zaštitu prirode te drugim ustanovama. Osobito je bila intenzivna i kvalitetna suradnja s Ministarstvom turizma i sporta na provedbi projekta »Sigurna i održiva planinarska infrastruktura«, u okviru kojeg je u 2024. uređeno više od 900 kilometara planinarskih putova i 12 planinarskih objekata te provedeno mnogo pratećih aktivnosti. Taj je projekt omogućio dosad najveća ulaganja u planinarsku infrastrukturu, a ujedno je potaknuo planinarske udruge na još intenzivniji angažman na ispunjenju javnog interesa unaprjeđenja sigurnosti planinarenja. Ministarstvo turizma i sporta vrlo je pozitivno ocijenilo provedbu projektnih aktivnosti, pa je početkom prosinca 2024. potpisan novi ugovor o ulaganju 400.000 eura u planinarsku infrastrukturu u 2025. godini.

S Hrvatskim olimpijskim odborom (HOO) razmjenjivale su se informacije o raznovrsnim organizacijskim pitanjima, a naš je predstavnik redovito sudjelovao na sjednicama Skupštine HOO-a i Odbora neolimpijskih sportova. HOO je namjenskim doznakama sufinancirao članarine HPS-a u međunarodnim sportskim asocijacijama i najveći dio troškova plaća zaposlenika.

Međunarodna suradnja. Predstavnici HPS-a sudjelovali su redovito na godišnjim skupštinama međunarodnih asocijacija kojih je HPS član, a međunarodne veze s drugim europskim savezima posebno su osnažene uspješnom organizacijom Glavne skupštine EUMA-e u Paklenici. Na glavnoj skupštini UIAA-e na Malti HPS je nagrađen Trofejem UIAA-e. Sudjelovalo se također u organiziranim

radionicama, analizi podataka i utvrđivanju zajedničkih stajališta i smjernica svjetskih i europskih planinarskih udruženja. Redovni godišnji susret vodstava HPS-a i Planinske zveze Slovenije održan je u Ogulinu 12. travnja, a veze su se ostvarivale i na brojnim drugim susretima, od kojih su najvažniji bili susret radnih skupina za djecu i mlade u Radoboju te natjecanje svjetskog kupa IFSC-a u sportskom penjanju u Kopru.

Dani hrvatskih planinara održani su na Kamenitovcu na Bilogori, uz sudjelovanje članova velikog broja planinarskih udruga iz svih krajeva Hrvatske i inozemstva. Domaćin Dana hrvatskih planinara bio je HPD Bilogora iz Bjelovara, u prigodi 100. obljetnice planinarstva u tom gradu.

Informacije o planinarstvu i planinama prenosile su se mnogobrojnim emisijama i priložima u televizijskim i radijskim programima, a članci i vijesti o našim djelatnostima i radu naših članica objavljeni su u raznim nacionalnim, regionalnim i lokalnim medijima – novinama, časopisima te na brojnim internetskim portalima. Informacije o radu HPS-a prenosile su se i na brojnim sastancima, u telefonskim razgovorima, elektroničkom poštom, objavama u časopisu Hrvatski planinar i dopisima upućenima udrugama članicama HPS-a. Planinarske teme u 2024. godini bile su nešto zastupljenije u medijima, no unatoč tome, opći je dojam da mediji nisu u punoj mjeri prepoznali važnost planinarstva i tradicije kakvom se može pohvaliti malo koja organizacija u Hrvatskoj. Već su nekoliko godina u primjeni službene elektroničke adrese na domeni hps.hr, koje omogućavaju izravan protok informacija između HPS-a i njegovih udruga članica. Većina se udruga aktivno koristi tim suvremenim načinom komunikacije, a i ovim putem pozivamo sve ovlaštene osobe u udrugama članicama HPS-a da redovito prate svoje pretince elektroničke pošte, kako ne bi propustili informacije o pitanjima od njihova interesa.

Ured HPS-a pruža obavijesti o hrvatskim planinama, planinarstvu i logistici pojedinih tura, skrbi se o pretplati na časopis Hrvatski planinar, kontaktira s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, s brojnim udruženim članicama u vezi s članskim materijalom i ostalim pitanjima naše udruge, surađuje s komisijama HPS-a, skrbi se o dvama službenim vozilima i održavanju objekata u vlasništvu HPS-a te uspješno vodi vlastito poslovanje planiranjem, nabavom i prodajom planinarske literature te ugovaranjem najma, sponzorstava i donacija. U Uredu HPS-a dostupno je dvjestotinjak različitih publikacija, uključujući vodiče, priručnike, beletristiku, dnevnike, zemljovide i druga izdanja. U Uredu HPS-a zaposleno je četvero djelatnika – glavni tajnik, stručni tajnik za planinarsku infrastrukturu i dvije administrativne djelatnice, a sredstva za plaće osiguravaju se iz redovnih programa HOO-a, iz projekata s Ministarstvom turizma i sporta te manjim dijelom i iz vlastitih sredstava.

Časopis Hrvatski planinar izlazi redovito i bez poteškoća, a evidencija pretplatnika vodi se ažurno i uredno. Časopis donosi putopise, izvješća i obavijesti o radu planinarskih udruga. Pozivamo sve članove da pretplatom te slanjem članaka i vijesti i dalje pridonose očuvanju tradicije i unaprjeđenju kvalitete jednog od najstarijih hrvatskih časopisa. Časopis izlazi više od 126 godina, po čemu je jedan od najstarijih hrvatskih časopisa i jedan od najstarijih planinarskih časopisa na svijetu. Hrvatski planinar redovito izlazi u tiskanom obliku, a objavljuje se i na internetu, gdje postoji kvalitetan pretraživač i digitalni arhiv tiskanih brojeva.

Stručna djelatnost u komisijama HPS-a. HPS u usporedbi s drugim nacionalnim sportskim savezima u Hrvatskoj ima veći broj raznovrsnih djelatnosti, a one se u našem Savezu ostvaruju radom 12 stručnih komisija. Komisije su za 2024. pripremile i izvele velik broj akcija, pohoda, logora, ekspedicija, natjecanja, susreta, škola, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja i radionica. U nastavku je sažet pregled rada i glavnih ostvarenja komisija HPS-a u 2024.

Komisija za planinarske putove U radu Komisije izravno sudjeluje 30 članova, suradnika i povjerenika za planinska područja. Rad se odvija putem radnih skupina za školovanje i normativu, planinarske putove, planinarske obilaznice i informatiku. Redovito su se ažurirali i nadopunjavali

podatci o planinarskim putovima i obilaznicama u Registru planinarskih putova, obilaznica i markacista. Glavna aktivnost bila je vezana uz ostvarenje zadataka u projektu »Sigurna i održiva planinarska infrastruktura«. Nastavljena je provjera stanja planinarskih putova i aktivnih markacista u planinarskim udrugama te usklađivanje podataka pohranjenih u Registru sa stvarnim podacima. U Registru su pohranjeni opisni podaci i GNSS tragovi o 1818 planinarskih putova, ukupne duljine oko 6000 kilometara, o 169 planinarskih obilaznica i 1656 aktivnih markacista, od čega 246 markacista voditelja i 9 instruktora. Podaci o planinarskim putovima iz Registra prikazuju se na Interaktivnoj planinarskoj karti Hrvatske i na portalu SigurneStaze.hr. U okviru daljnje digitalizacije rada i uspostave informacijskog sustava HPS-a, obavljen je prijenos podataka iz Registra iz dosadašnjeg sustava za upravljanje bazama podataka PostgreSQL u sustav Oracle Apex. Tijekom 2024. održano je šest tečajeva za markaciste, koje je uspješno završilo ukupno 310 polaznika. Uz tečajeve za markaciste održavani su i sastanci s predstavnicima planinarskih udruga i ostalih zainteresiranih za korištenje i održavanje planinarskih putova. Održana su također i dva stručna seminara za dopunsko obrazovanje i obnovu znanja markacista i markacista voditelja.

Komisija je pružala pomoć pri uspostavljanju novih planinarskih obilaznica: Lojtrica, 100 Dilja 100 Diljem i 2K – Obručeva dva kanjona. Ovjereno je više od 300 dnevnika HPO-a i više od 40 dnevnika VPP-a. Obilaznicima koji su u ovoj godini stekli uvjete za posebna, visoka i najviša priznanja HPO-a dodijeljeno je ukupno 156 priznanja (65 posebnih, 53 visoka i 38 najviših). Zbog otuđenja žiga na kontrolnim točkama HPO-a ili VPP-a, naručeni su i planinarskim udrugama dostavljeni novi žigovi. Članovi Komisije, u suradnji s planinarskim društvima s područja Šibensko-kninske županije, provodili su aktivnosti vezane uz pripremu nove Planinarske obilaznice Dinara, koja je otvorena u povodu 150. obljetnice planinarstva u Hrvatskoj. Planinarima koji su je obišli dodijeljene su 43 značke.

Komisija za planinarske objekte provela je natječaj za sufinanciranje obnove, održavanja i izgradnje planinarskih objekata. Sredstva za te namjene osiguravaju se iz prihoda od članskih markica HPS-a, a potpora se koristi za izravnu nabavu građevinskoga i drugog materijala. Tijekom 2024. na taj je način sufinancirana nabava materijala za 17 planinarskih objekata prema zaprimljenim prijedlozima i projektnoj dokumentaciji planinarskih udruga koje njima upravljaju – za domove Omanovac, »Umberto Girometta«, Orlove stine, Bijele stijene u Tuku, »Miroslav Hirtz« u Jablancu, kuće Česmina, Sveti Jakov, Scout, Na Strahinjščici, »Dragutin Hirc« na Bijelim stijenama i Mrkvište te za skloništa Šugarska duliba, Rossijevo sklonište, Babino sklonište, »Miroslav Hirtz« na Bijelim stijenama, Duliba u Gorskom kotaru i »Zlatko Prgin« na Dinari. Nakon požara u kojem je izgorjelo sklonište Skorpovac, u suradnji s HPD-om Sveti Šimun iz Markuševca, HGSS-om i JU-om Park prirode Velebit pristupilo se žurnoj pripremi predradnji za podizanje novog objekta na tom važnom mjestu na Premužićevoj stazi. Komisija je redovito davala pojašnjenja te odgovarala na raznovrsna pitanja upravljača i domaćina o poslovanju i upravljanju planinarskim objektima. Podaci o planinarskim objektima u računalnoj bazi podataka HPS-a i na web-stranici HPS-a ažurirani su prema dojavama upravljača koji su se odazvali pozivu Komisije da dostave podatke.

Komisija za vodiče osposobljavala je i poticala vodiče da vode izlete za koje su stručno osposobljeni te da se educiraju i pridonose sigurnosti i kvaliteti organiziranih izleta. Stanice vodiča organizirale su i provodile vježbe prema svojim mogućnostima i ovisno o zainteresiranosti članstva. Na kraju 2024. u Vodičkoj službi HPS-a djeluje 1039 licenciranih vodiča i 311 vodiča pripravnika. Tijekom godine održano je osam tečajeva i pet ispita. Školovanje se provodi u skladu s akreditacijama UIAA-e. Ukupno je 154 polaznika završilo tečajeve za vodiče A standarda, 21 polaznik tečaj za vodiče B standarda i 3 polaznika tečaj za vodiče C standarda. Održana su dva sastanka Komisije, a njezin operativni rad bio je organiziran putem Izvršnog odbora Komisije, četvero povjerenika te Radne skupine za osobe s invaliditetom. U tečajevima i ispitima u 2024. sudjelovalo je 38 instruktora i 11 asistenata. Instruktori i asistenti dodatno su sudjelovali na dvama instruktorskim seminarima.

Tijekom cijele godine provodila se provjera uvjeta i produženje licenci za vodiče svih standarda, redovno se pratio rad stanica vodiča i pružala im se potpora u radu. U stanicama Istra, Rijeka, Zadar i Karlovac održani su sastanci s vodičima radi unaprjeđenja rada stanica i povećanja broja vježbi. Radna skupina za osobe s invaliditetom organizirala je u suradnji s planinarskim društvima seriju izleta za osobe s invaliditetom pod nazivom »Pruži mi ruku«, te radionicu za vođenje osoba s invaliditetom i pratitelje. Na Zboru vodiča na Malački sudjelovalo je 120 vodiča. Održano je više predavanja i izvedena kombinirana vježba. Uz redovne vodičke aktivnosti, članovi Komisije posebno su se zauzeli i pružili potporu organizaciji i izvedbi velikih akcija posvećenih 150. obljetnici planinarstva u Hrvatskoj.

Komisija za speleologiju koordinirala je rad 22 speleološka odsjeka i udruga članica, koji su imali 613 članova, od čega 29 instruktora speleologije, 90 speleologa, 421 speleološkog pripravnika i 73 speleološka suradnika. Komisija je održala četiri sastanka, a rad je koordiniran putem redovnih sjednica Izvršnog odbora i godišnje skupštine Komisije. Radi provođenja istraživanja, monitoringa i školovanja u speleološkim objektima, HPS je, kao nositelj, za sve udruge članice Komisije koje su uključene u statusu izvođača od ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša pribavio sva potrebna dopuštenja. Tijekom 2024. provedeno je ukupno 665 speleoloških istraživanja i monitoringa, pri čemu je istraženo nešto manje od 7500 metara dubine i više od 15 kilometara duljine. Glavnina istraživanja provodila se u okviru jedinstvenog projekta »Speleološka istraživanja hrvatskog krša 2024«. Tijekom 2024. organizirane su četiri speleološke ekspedicije, odnosno speleološka kampa i logora, na kojima je sudjelovalo čak 265 sudionika iz 53 udruge iz Hrvatske i svijeta, a tri udruge članice provele su projekt kao cjelogodišnje istraživanje na području Crnopca, sjevernim obroncima južnog Velebita i Ogulina. Od važnijih speleoloških rezultata u 2024. treba izdvojiti nova istraživanja u Jamskom sustavu Crnopac, gdje je otkriven novi ulaz – jama Vlažna Mađarica. Na Biokovu je zaronom u sifonsko jezero na dnu jame Njemice doseguta nova dubina od 984 m. Na području srednjeg Velebita istraženo je 25 speleoloških objekata. Na području Sniježnice provedeno je istraživanje 36 novootkrivenih speleoloških objekata. Na području Desmerica u Ogulinu otkriveno je više od 125 novih jamskih ulaza, a novi objekti pronalaze se na tjednoj osnovi. U NP-u Sjeverni Velebit istražena su 23 objekta, od toga 10 novopronađenih, a u četiri objekta napravljen je monitoring razine leda. Aktivno se sudjelovalo u ekološkoj speleološkoj inicijativi Čisto podzemlje, a prikupljene informacije o onečišćenim speleološkim objektima u Hrvatskoj dostupne su na Bioportalu. U školskoj godini 2023./2024. članovi KS HPS-a, u okviru inicijative Čisto podzemlje, kao njezini ambasadori, održali su predavanja u 242 osnovne škole diljem Hrvatske, koja je pratilo oko 11.300 učenika. Komisija je aktivno sudjelovala i u izradi Katastra speleoloških objekata, koju provodi Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije. U Katastar je uneseno ukupno 4979 speleoloških objekata. Speleolozi se educiraju na speleološkim školama, seminarima i skupovima. U 2024. bilo je za školovanje licencirano ukupno 348 članova. Provedeno je ukupno 7 škola, na kojima su 63 polaznika stekla naziv »speleološki pripravnik«. Polaganjem ispita petero je članova steklo naziv »speleolog«, a troje je položilo ispit za instruktora speleologije. Održani su stručni seminari o speleološkoj edukaciji, s 18 polaznika, o digitalnom topografskom crtanju, s 26 polaznika, te o orijentaciji i kartografiji, s 19 polaznika. Održan je i seminar o tehnikama samospašavanja za speleološke udruge u organizaciji Komisije za speleospašavanje HGSS-a. U Centru izvrsnosti Cerovačke špilje u Gračacu održan je Balkan Cavers' Camp (BCC), okupljanje speleologa s Balkana i izvan njega, u okviru Balkanske speleološke unije (BSU). U Otočcu je održana radionica »Istraživači Velebita« za 600 osnovnoškolske djece. Skup speleologa Hrvatske održan je u Drežnik Gradu, s više od 200 sudionika iz Hrvatske i inozemstva. Komisija je priredila mišljenje u povodu Studije o utjecaju na okoliš modernizacije i izgradnje željezničke pruge M202, Zagreb GK – Rijeka, dionica: Oštarije – Škrlevo, a radi zaštite ponora Sušika. Formirana je GEO-GEO radna skupina, čija je zadaća izrada

priručnika za speleološke škole. Uz navedeno, u 2024. obilježena je 20. godišnjica istraživanja Jamskog sustava Crnopic.

Komisija za alpinizam. Početkom godine izvedena je hrvatska alpinistička ekspedicija u Patagoniju u povodu 150. obljetnice planinarstva u Hrvatskoj, a u mjesecima koji su slijedili održana je serija predavanja o tom pothvatu. Komisija je organizirala zimsku alpinističku školu, u kojoj su sudjelovala ukupno 24 polaznika. U okviru zimskoga kampa i ostalih mentorskih izleta polaznici su skupljali uvjete za ispit u vidu zimskih uspona u smjerovima i ledenim slapovima. U 2024. završni ispitni uspon ostvarilo je 8 polaznika, dok ostali nastavljaju skupljati uvjete u sljedećoj sezoni. Komisija je organizirala zimski alpinistički kamp u talijanskim Dolomitima te seminar i ispit za voditelje ljetne alpinističke škole u Paklenici. Na četverodnevnom ljetnom alpinističkom kampu »Moje prve Alpe« u Italiji i Sloveniji sudjelovalo je 30 penjača. Organiziran je također kamp na području Dolkove špice u Julijskim Alpama, s 9 penjača, te dvotjedni kamp u Prokletijama, na kojemu je sudjelovalo 11 iskusnih penjača. U listopadu je održan 14. Memorijalni alpinistički logor »Glavno da se klajmba« na Biokovu, s više od stotinu sudionika, a zapaženo predavanje održao je alpinist Simon Messner. Troje članova sudjelovalo je na UIAA Youth Ice Climbing Campu u Guillestre u Francuskoj. Redovito se sudjelovalo na međunarodnim natjecanjima u lednom penjanju u Sloveniji i Hrvatskoj. Na hrvatskom državnom prvenstvu u lednom penjanju u Zagrebu sudjelovalo je 7 natjecateljica i 9 natjecatelja. U okviru Skupa alpinista u Paklenici, u kojemu je sudjelovalo 70 sudionika, održan je okrugli stol i sastanak Komisije za alpinizam. U alpinističkim odsjecima i klubovima provedeno je 7 ljetnih alpinističkih škola s ukupno 84 polaznika.

Komisija za planinarsko skijanje organizirala je i provela školu planinarskog skijanja u Austriji, s ukupno 8 polaznika. Posebna pozornost u radu Komisije posvećuje se usavršavanju i uvježbavanju tehnika vezanih uz sigurnost pri planinarskom skijanju. Komisija je usuglasila novosti u programu školovanja planinarskih skijaša, uvjete za pristupanje ispitu za planinarskog skijaša i uvjete za pristupanje ispitu za instruktora planinarskog skijanja. Zbog nedostatka snijega, koji je sve veća poteškoća u radu i iziskuje puno više vremena i troškova pri organizaciji aktivnosti, nažalost nije bilo moguće provesti seminar o lavinskim opasnostima, skijašku radionicu za instruktore, ispit za planinarskog skijaša i turnoskijski sabor.

Komisija za školovanje pružala je planinarskim udrugama potporu u organiziranju i provođenju škola prema Pravilniku o školovanju u HPS-u i programima odgovarajućih vrsta škola. Početkom godine usvojene su novosti u programima malih, općih i viših planinarskih škola. Komisija se redovito skrbila o registriranju i verificiranju dječjih, općih i viših planinarskih škola koje ispunjavaju uvjete. Za registraciju i verifikaciju svih vrsta škola upotrebljava se računalni program koji uz statističke i druge pokazatelje omogućuje poimenično izdavanje i evidentiranje diploma HPS-a polaznicima koji su uspješno završili škole ili položili ispite. Na taj je način u 2024. u HPS-u registrirano 137 raznih škola, a za njihove polaznike izdana je 2941 diploma. Za opće planinarske škole izdane su 1472 diplome, a za polaznike dječjih planinarskih škola 552. Uz njih je izdano 665 diploma polaznicima specijalističkih škola (alpinizam, speleologija, vodiči, markacisti, planinarski skijaši). Zanimanje članova za pohađanje škola bilo je i znatno veće, što svjedoči o zainteresiranosti za stjecanje znanja i vještina na školama i tečajevima koji se provode prema programima HPS-a, kao i o kvaliteti programa i razvijenoj svijesti članstva o važnosti sigurnoga kretanja i boravka u planinama. Radi unaprjeđenja rada s djecom i mladima, u Radoboju je organiziran stručni seminar za voditelje planinarskih skupina djece i mladih.

Komisija za promidžbu i izdavačku djelatnost. Zahvaljujući preglednoj organizaciji velike količine praktičnih podataka, sadržaje na našim mrežnim stranicama koristi mnogo članova i drugih zainteresiranih za planiranje izleta, edukaciju i dobivanje obavijesti o akcijama HPS-a. Na stranici se redovito objavljuju novosti iz rada HPS-a te dopunjavaju i ažuriraju stranice s podacima. Na *webu* su

također dostupni ažurni popisi udruga, planinarskih kuća, instruktora, vodiča, markacista, obilaznika HPO-a i dobitnika priznanja, a posebno je praktična Interaktivna planinarska karta Hrvatske. Web-stranica HPS-a www.hps.hr sadrži ukupno oko 50.000 stranica raznih obavijesti, zaključaka, zapisnika, bilješki, dokumenata i raznih drugih sadržaja, razvrstanih u gotovo 200 rubrika i podrubrika, te nekoliko stotina dosad objavljenih obavijesti, što je čini najcjelovitijim planinarskim internetskim sadržajem u Hrvatskoj. Komisija se također skrbila o funkcioniranju mrežne aplikacije za evidenciju članstva u planinarskim udrugama, koju sada koristi sve više udruga. U aplikaciji su ugrađene nove funkcionalnosti važne za rad markacista i provedbu projekata uređenja planinarske infrastrukture. Facebook stranica funkcionirala je redovito i na njoj su se prenosile važne informacije vezane uz HPS i planinarenje općenito. Web HPS-a bio je potpuno funkcionalan i predstavljao je glavni prozor HPS-a u svijet. Zidni kalendar za 2024. tiskan je u nakladi od 3200 primjeraka. Za potrebe kalendara i objave izrađen je i objavljen kalendar akcija za sljedeću godinu. Priređena je i objavljena knjiga »Planine/Mountains«. Radi se redovan dotisak pojedinih izdanja. Komisija je pomagala i planinarskim udrugama u pripremi njihovih izdanja. Članovi Komisije i dužnosnici HPS-a sudjelovali su u televizijskim i radijskim emisijama u kojima se govorilo o planinarstvu, a surađivali su i s elektroničkim i novinskim medijima u pripremi tema vezanih uz planine i planinarstvo. Komisija je bila posebno posvećena promidžbi tradicije hrvatskog planinarstva i akcijama obilježavanja 150. obljetnice hrvatskog planinarstva.

Komisija za zaštitu planinske prirode održala je tijekom godine tri sastanka, a kontinuirano se radilo na podizanju svijesti planinara i opće javnosti o pitanjima zaštite okoliša. Članovi Komisije, u suradnji s drugim dužnosnicima HPS-a, intenzivno su komunicirali i surađivali s ministarstvom nadležnim za zaštitu okoliša, ustanovama koje upravljaju zaštićenim planinskim područjima i drugim organizacijama koje se skrbe o zaštiti okoliša. Komisija se osobito angažirala u javnim savjetovanjima o prijedlogu proglašenja novog parka prirode Zagorske gore te iznijela pisana zapažanja o tom prijedlogu. Izvedene su dvije stručne radionice, na području Gorskoga kotara i u Žumberku, no izostala je očekivana veća zainteresiranost čuvara planinske prirode za uključivanje u te akcije. Članovi Komisije redovito su upozoravali i na učestalu pojavu vožnje motociklima i kvadrovima planinarskim putovima, čime se putovi oštećuju, stvara buka te ugrožavaju oni kojima su putovi namijenjeni, a što je posebno neprihvatljivo u zaštićenim planinskim područjima. Komisija je također rješavala više pojedinačnih slučajeva devastacije planinske prirode te upućivala udruge i pojedince na pravilno postupanje u cilju zaštite prirode.

Komisija za povijest planinarstva kontinuirano se bavi prikupljanjem i obradom vrijednih, starih planinarskih predmeta, literature i arhivske građe. Tijekom godine nastavljen je rad na sortiranju, organiziranju i evidentiranju prikupljene arhivske građe u Samoborskom muzeju i u sjedištu HPS-a. Zahvaljujući provedenoj inventarizaciji, cjelokupna arhivska građa o razvoju planinarstva sada je lako pretraživa i dostupnija svim zainteresiranim udrugama i pojedincima.

Komisija za priznanja održala je tijekom godine sedam sastanaka i obradila sva 174 pristigla zahtjeva iz 21 planinarske udruge. Za prijedloge koji su udovoljavali uvjetima iz Pravilnika o dodjeli priznanja dodijeljeno je 16 plaketa, 27 zlatnih, 51 srebrni i 80 brončanih znakova HPS-a. Komisija je tijekom godine provodila digitalizaciju pohranjene arhivske građe. Digitaliziraju se zahtjevi za priznanja, izvješća komisija i ostali dokumenti vezani uz rad Komisije. Dosad odrađen posao odnosi se na razdoblje od 33 godine (1976. – 2008.), a posao će se nastaviti i u 2025.

Komisija za statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost davala je mišljenja i pravna tumačenja brojnih pravnih pitanja, ugovora, pravilnika i statuta naših članica te drugih dokumenata upućenima Uredu HPS-a, komisijama HPS-a te Izvršnom odboru i Skupštini HPS-a. Komisija je bila osobito angažirana u poslovima vezanim uz pitanja upravljanja planinarskim objektima koji se nalaze na

zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske, kao i u rješavanju pitanja vezanih uz upravljanje planinarskim domom »Miroslav Hirtz« u Jablancu.

Hrvatska gorska služba spašavanja i njezinih 25 stanica članice su HPS-a, a u HGSS-u djeluje više od tisuću članova HPS-a. Služba ima vrlo visoko društveno uvažavanje i nezamjenjivo mjesto u sustavu nacionalne sigurnosti. Uz to što obavljaju izrazito humanu djelatnost spašavanja unesrećenih na najraznovrsnijim terenima, gdje se mogu učinkovito koristiti spašavateljska oprema, tehnika i iskustvo gorskog spašavanja, članovi HGSS-a izravno pridonose radu naše planinarske udruge stalnim sudjelovanjem u edukaciji članova HPS-a, radom u osnovnim planinarskim udrugama i na druge načine. Svoje sposobnosti i resurse za najzahtjevnija spašavanja HGSS je predstavio na pokaznoj helikopterskoj vježbi u programu prigodnog uspona na Klek.

Ograničenja, teškoće i izazovi. Svaka udruga, savez, ustanova ili neka druga organizacija u svojem radu susreće se i s određenim ograničenjima, teškoćama i izazovima. U HPS-u i dalje postoje teškoće s naplatom pretplate za Hrvatski planinar i članske markica od pojedinih planinarskih udruga koja ne plaćaju račune ili to čine s velikim zakašnjenjem, iako se ta sredstva kroz akcije komisija i plaćanjem police osiguranja vraćaju njihovom članstvu. Isto tako, ponekad se događa da se akcije nekih od planinarskih specijalnosti obavljaju bez koordinacije s komisijama tih djelatnosti i bez odgovarajuće primjene donesenih odluka i pravilnika. Zapaženo je da odnosi unutar nekih planinarskih udruga nisu zadovoljavajući, pa pojedinci traže pravne i druge savjete, pa čak i intervencije HPS-a u rješavanju njihovih unutarnjih prijemora. Kao i u drugim zemljama, velik problem također predstavlja sve prisutnija pojava oganiziranja i promoviranja raznovrsnih komercijalnih sadržaja, osobito usluga turističkih agencija i vodiča, pustolovnih i adrenalinskih „avantura“ i slične manifestacije u planinama koje se neosnovano nazivaju planinarskim manifestacijama. Učestala je i zabrinjavajuća pojava nazivanja i predstavljanja turističkih putovanja „alpinističkim usponima“, klasičnih trekinga i uspona „ekspedicijama“, planinarenja po standardnim i uobičajenim planinarskim putovima u Alpama te u drugom sredogorju i niskogorju „visokogorstvom“ i slično, sve s namjerom stvaranja javnog dojma o naprednom i jedinstvenom karakteru takvih putovanja. I dalje se zapaža uništavanje, oštećivanje i iskorištavanje planinarske infrastrukture, osobito planinarskih objekata, putova i signalizacije na njima, kao i neovlašteno postavljanje planinarske i druge signalizacije na planinarskim putovima te drugi oblici djelovanja protivno javnoj općekorisnoj svrsi i funkciji te infrastrukture. Uvažavanje planinarstva u našem društvu, posebice na specifičnosti i teškoće u vezi planinarskih objekata i planinarskih putova, i dalje je slabo. Koliko je moguće skrećemo pozornost nadležnim institucijama na teškoće koja se ogledaju u primjeni nekih zakona i propisa iz područja sporta, zaštite prirode, upravljanja imovinom, turizma i ugostiteljske djelatnosti.

Zaključak. Rezultati naših stručnih djelatnosti u 2024. opisani su detaljnije u izvješćima što su ih komisije dostavile Uredu HPS-a, a u ovom pregledu preneseni su samo njihovi skraćeni sažetci. Tijekom godine provedeno je još mnogo drugih aktivnosti koje u ovom pregledu nisu spomenute. Velika obljetnica obilježena je brojnim uspješnim i zapaženim aktivnostima, a o prepoznavanju kvalitete rada svjedoče primljeni trofeji, nagrade i čestitke te ukupno uvažavanje HPS-a u međunarodnoj i domaćoj javnosti. Postignuća navedena u ovom izvještaju daju uporište za ukupnu ocjenu da je HPS i u 2024. uspješno ispunjavao svoje ciljeve i zadaće te ostvario mnogo vrijednih rezultata na svim poljima svojega djelovanja. Rad HPS-a u cjelini bio je kvalitetno organiziran, uredan i uspješan, što se ogleda u brojnim vrijednim i zapaženim ostvarenjima u planinama i organizacijskom radu. Sve to proizlazi ne samo iz dobre organiziranosti HPS-a, već ponajprije iz angažiranja velikog broja članova, koji kontinuirano i nesebično daju svoj doprinos organiziranom hrvatskom planinarstvu, na korist i zadovoljstvo svih onih koji vole planine i planinarenje.

Svim dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, zaposlenicima HPS-a, suradnicima te planinarskim udrugama, njihovim vodstvima i svim planinarima u HPS-u zahvaljujemo na njihovom djelovanju u planinama i u podzemnom svijetu te na zalaganju u protekloj godini.

Predsjednik Hrvatskog planinarskog saveza

Darko Berljak